

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ РИНКУ ОКРЕМИХ ВИДІВ ГНУЧКОГО ПАКУВАННЯ В УКРАЇНІ

В роботі проаналізовано динаміку та особливості розвитку окремих сегментів ринку гнучкого пакування (стретч-плівки, поліолефінової плівки, клейкої стрічки). Визначено основні фактори, які впливатимуть на розвиток цих сегментів у перспективі.

Ключові слова: гнучке пакування, ринок стретч-плівки, ринок поліолефінової плівки, ринок клейкої стрічки.

PUNIN Y.

State University Kyiv National Economic University Vadym Hetman

SOME SEGMENTS OF UKRAINIAN FLEXIBLE PACKAGING MARKET TRENDS

The global flexible packaging market has a steady upward trend. The development of the domestic flexible packaging market, in general, corresponds to world trends, but, at the same time, has its own characteristics that require research. The aim is analysis of Ukrainian flexible packaging market (some segments) main dynamics indicators (stretch film market, polyolefin film market, scotch tape market), factors and prospects for their development. Internal stretch film market grew in 2016 by 3,1% compare with 2013. Export of stretch film decreased in 2,2 times, which is stipulated first of all by loss of the Russian market. Stretch-film import is renovated more rapidly, its volume in 2016 almost achieved the level of 2013. We can define such trend in this segment as a reduction of tape thickness, provided that other properties remain the same, including safe storage. The segment of polyolefin film in Ukraine is presented only by the imported products. Demand on standard polyolefin film remains stable, and demand on premium product has high-elasticity, that is why it has been reduced almost twice during the deflationary economic situation. The market of sticky ribbon in Ukraine is also presented only by the imported products. In home market there has not been present a scotch tape because of its high price. Among the macroeconomic factors of influence on this market, the devaluation of the hryvnia has a significant impact, as segments of polyolefin film and adhesive tape are represented by imported products. On the other hand, the Deep and Comprehensive Free Trade Area of Ukraine with the EU has reduced the cost for importers of the above products from European countries. Thus, on the basis of the research we can see that the segments of stretch film, polyolefin film and scotch tape have quickly achieved the volume of those before crisis and have considerable potential, taking into account trends to increment of retail trade, e-commerce and logistics services volumes as well as amounts of the biggest food network outlets.

Keywords: flexible packaging, stretch film market, polyolefin film market, scotch tape market.

Постановка задачі. Ринок гнучкого пакування у світі має стійку тенденцію до зростання. Так аналітики Pira International очікують щорічне зростання даного ринку на 5% в об'ємному вираженні [1]. Аналітики Smithers Pira дають більш песимістичний прогноз, а саме, середньорічний приріст ринку на рівні 3,4% [2]. Загалом близько 75% світового використання споживчої гнучкої упаковки припадає на продукти харчування. З 2010 по 2015 рік середньорічний темп зростання гнучкого пакування для харчових продуктів складав 4% в натуральному виразі [3]. До 2019 року аналітики Euromonitor очікують найбільше зростання використання гнучкої упаковки для кондитерських виробів (+30 млрд. од. у порівнянні з 2014 роком), печива (+19 млрд од.), снєків (+12 млрд од.), випічки (+11 млрд од.) та локшини швидкого приготування (10 млрд од.) [3]. Розвиток вітчизняного ринку гнучкого пакування, в цілому, відповідає світовим трендам, але, водночас, має свої особливості, які потребують дослідження.

Аналіз досліджень та публікацій. Слід зазначити, що проблематика розвитку ринку гнучкого пакування та окремих його сегментів залишається мало дослідженою. Так, дослідженню вітчизняного ринку упаковки в цілому присвячені праці В.М. Кривошея, Л.П. Шендерівської. Безпосередньо ринок гнучкого пакування досліджує О.В. Воскобоева.

Виділення невирішених частин. Саме нестача аналітичних досліджень вітчизняного ринку гнучкого пакування та окремих його сегментів визначає актуальність нашого дослідження.

Формулювання цілей. Метою статті є аналіз динаміки основних показників окремих сегментів ринку гнучкого пакування (стретч-плівки, поліолефінової плівки та клейкої стрічки), факторів та перспектив їх розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. У таблиці 1 нами узагальнено динаміку виробництва окремих видів пакувальних матеріалів за даними Державної служби статистики України. На цій основі можемо зробити висновок про скорочення обсягу виробництва гнучких пакувальних матеріалів за аналізований період на 52,7 тис. т, або 21,7%, що відповідає в цілому загальному економічному спаду виробництва в країні.

Скорочення потреби у пакувальних матеріалів у зв'язку зі скороченням обсягів виробництва та торгівлі відповідно позначилось і на показниках експорту та імпорту окремих видів гнучкої упаковки (табл. 2). За даними табл. 2 можемо зробити висновок про скорочення обсягу імпорту на 30 тис. т або на 20,8%, що також пов'язано зі збільшенням вартості імпортованої продукції у зв'язку з девальвацією гривні та скороченням потреби у

пакувальних матеріалах на внутрішньому ринку. Експорт окремих видів пакувальних матеріалів скоротився вдвічі або на 23 тис. т у абсолютному вираженні, що пов'язано, в першу чергу, із втратою російського ринку та присутності на міжнародному ринку більш дешевої продукції з Китаю.

Таблиця 1

Динаміка виробництва окремих видів гнучких пакувальних матеріалів в Україні, тис. т

Гнучкі пакувальні матеріали	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	Відхилення 2016 року до 2013 року	
					абсолютне, тис. т	темپ приросту, %
Плити, листи, плівка, фольга і стрічки, з пластмас, неармовані або не з'єднані з іншими матеріалами	223	184	177	166	-57	-25,6
Плити, листи, плівка, фольга і стрічки, інші, з пластмас поруватих	24,4	24,6	19,1	23	-1,4	-5,7
Плити, листи, плівка, фольга і стрічки, інші, з пластмас не поруватих	15,8	14,7	13,9	17	1,2	1,1
Разом	263,2	223,3	210	206	-57,2	-21,7

Джерело: побудовано на основі [4]

Таблиця 2

Динаміка експорту та імпорту окремих видів гнучких пакувальних матеріалів в Україні, тис. т

Гнучкі пакувальні матеріали	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	Відхилення 2016 року до 2013 року	
					абсолютне, тис. т	темп приросту, %
Імпорт, в т.ч.	144	118	103	114	-30	-20,8
3919 Плити, листи, смужки, стрічки, плівки з пластмас	22	18	16	20	-2	-9
3920 Інші вироби з пластмаси (плити, листи, плівки, стрічки, пластини)	122	100	87	94	-28	-23
Експорт, в т.ч.	46	28	27	23	-23	-50
3919 Плити, листи, смужки, стрічки, плівки з пластмас	2	2	1	1	-1	-50
3920 Інші вироби з пластмаси (плити, листи, плівки, стрічки, пластини)	44	26	26	22	-22	-50
Сальдо	-98	-90	-76	-91	-	-

Джерело: побудовано на основі [5]

Далі проаналізуємо ситуацію в окремих сегментах ринку гнучкої упаковки - стретч-плівки, поліолефінової плівки та клейкої стрічки. У таблиці 3 наведено розраховані нами основні показники ринку стретч-плівки в Україні. За наведеними даними таблиці 3 можемо зробити, що внутрішній ринок стретч-плівки зріс у порівнянні навіть з докризовим 2013 роком на 3,1%. Натомість обсяг експорту скоротився у 2,2 рази, що також було пов'язано, в першу чергу, із втратою російського ринку. Більш швидкими темпами відновлюється імпорт стретч-плівки, обсяг якого у 2016 році майже повернувся до рівня 2013 року, що пов'язано з відновленням обсягів торгівлі.

Таблиця 3

Динаміка основних показників ринку стретч-плівки в Україні, тис. т

Показник	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	Відхилення 2016 року до 2013 року	
					абсолютне, тис. т	темп приросту, %
Обсяг виробництва	36	30	26	30	-6	-16,7
Обсяг імпорту	2,6	1,5	1,6	2,4	-0,2	-7,6
Обсяг експорту	13	10	5	6	-5	-53,8
Обсяг внутрішнього ринку	25,6	21,5	19,4	26,4	0,8	3,1

Джерело: власні розрахунки на основі даних Державної служби статистики України

Слід зазначити, що внутрішньому ринку стретч-плівки відбувається поступова зміна в асортиментній структурі (рис. 1).

Так, за аналізований період, стабільно зменшується частка стандартних стретч-плівок та зростає частка тонких плівок. Тобто можемо визначити такий тренд на ринку як зменшення товщини плівки, за умови збереження інших її властивостей, що забезпечують виконання нею функцій безпечного зберігання. Використання тонких плівок дозволяє зменшити витрати на пакування до 25%. Слід зазначити, що тонка та посилена плівка переважно імпортується, а вітчизняні виробники пропонують на ринку стандартну плівку за відносно низькою ціною.

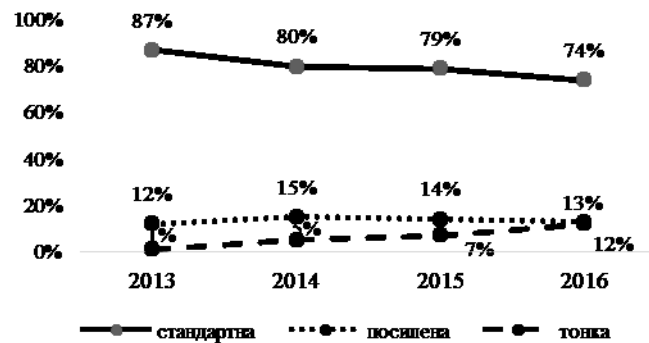

Рис. 1. Динаміка частки різних типів стретч-плівки на вітчизняному ринку

Джерело: власні розрахунки на основі дослідження ринку.

Потенціал подальшого розвитку сегменту стретч-плівки визначається низьким рівнем показника споживання стретч-плівки на 1 жителя. У 2016 році цей показник в Україні склав 0,66 кг, тоді як в країнах ЄС він складає в середньому 1 кг.

Рис. 2. Динаміка обсягу внутрішнього ринку поліолефінової плівки, т

Джерело: власні розрахунки на основі дослідження ринку.

Сегмент поліолефінової плівки в Україні представлений лише імпортною продукцією. Відсутність власного виробництва зумовлена невеликим обсягом попиту на таку плівку через її високу вартість, а також наявністю виробництва у Китаї, собівартість якого нижче.

Стабільним залишається попит на стандартну поліолефінову плівку, а попит на преміум продукт є високоеластичним, тому знизився майже вдвічі під час кризової економічної ситуації. У перспективі слід сподіватися на відновлення попиту, що відбудеться лише за умов збільшення обсягів промислового виробництва в країні.

Ринок клейкої стрічки в Україні також представлений тільки імпортною продукцією. Слід зазначити, що деякі вітчизняні компанії називають себе виробниками клейкої стрічки, в той час як вони тільки купують її рулони та мають обладнання для порізки на рулони меншого розміру. Основним постачальником клейкої стрічки також є Китай. Клейку стрічку розрізняють, як правило, за типом клею, який використовується – акриловий на водній основі, каучуковий та синтетичний каучуковий. На вітчизняному ринку каучукова клейка стрічка відсутня через свою високу вартість. Динаміку імпорту клейкої стрічки наведено на рис. 3. Практично вся вона виготовлена на акриловому клеї, і тільки близько 1,2% складає клейка стрічка, яка виготовлена на основі каучукового клею.

Серед факторів, які визначатимуть подальше зростання досліджуваних сегментів слід, в першу чергу, вказати на зростання обороту роздрібною торгівлі в цілому та продовольчих товарів зокрема. У 2016 році оборот роздрібною торгівлі зріс на 40% у порівнянні з 2013 роком і досяг 1175,3 млрд грн. Питома продовольчих товарів складає 41% [4]. Найбільші продовольчі торгові мережі також активно збільшують кількість торгових точок. За даними GT Partners Ukraine за темпами зростання у 2016 лідирують такі продовольчі торгові мережі компаній АТБ (+111 магазинів), Fozzy Group (+59 магазинів), Volwest Group (+50 магазинів), ОПТТОРГ-15 (+36 магазинів), Львівхолд (+8 магазинів) [6]. Не менш ваговим фактором розвитку сегментів стретч-плівки, поліолефінової плівки та клейкої стрічки є зростання обсягів електронної торгівлі та відповідно посилок. Так згідно дослідження European B2C E-commerce Report 2016, Україна характеризується найвищим темпом зростання обсягів електронної торгівлі в Європі (+35% у порівнянні з 2014 роком) [7]. Ще одним фактором зростання попиту на продукції досліджуваних сегментів ринку гнучкого пакування є зростання обсягу надання логістичних послуг. Обсяг реалізованих послуг за напрямом «Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність» у 2016 році зріс у 2 рази у порівнянні з 2013 роком і склав 254 млрд. грн [4].

Серед макроекономічних факторів впливу на даний ринок значний вплив мала девальвація гривні, оскільки сегменти поліолефінової плівки та клейкої стрічки представлені імпортною продукцією. З іншого

боку, Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі України з ЄС, зменшила вартість для імпортерів вказаної вище продукції з країн Європи.

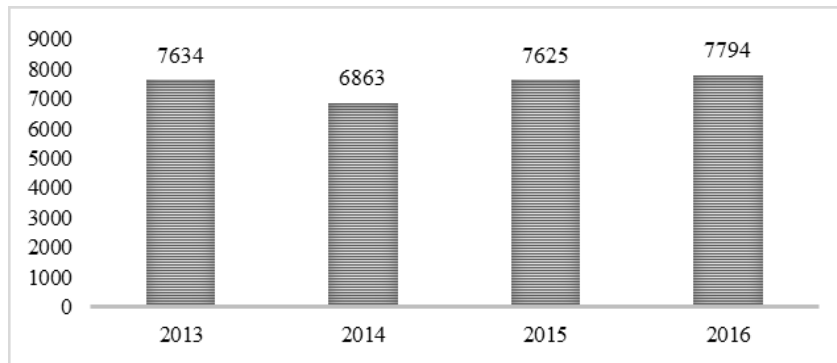

Рис. 3. Динаміка обсягу імпорту клейкої стрічки в Україну, тис. т

Джерело: власні розрахунки.

Висновки. Таким чином, на основі проведеного аналізу можемо зробити висновок, що сегменти стретч-плівки, поліолефінової плівки та клейкої стрічки у порівнянні з іншими ринками товарів виробничо-технічного призначення швидко повернулись до докризового обсягу і мають значний потенціал для подальшого розвитку, зважаючи на тенденції до зростання обсягів роздрібної торгівлі, електронної торгівлі та логістичних послуг, кількості торговельних точок найбільших продовольчих торгових мереж.

Подальші дослідження будуть спрямовані на аналіз маркетингової діяльності виробників та дистриб'юторів стретч-плівки, поліолефінової плівки та клейкої стрічки в Україні.

Література

1. Global Packaging Trends 2015 - Global Growth Markets for Packaging [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pmmi.files.cms-plus.com/AnnualMeeting/2015/Margulies.pdf>
2. Insight: Four key trends driving flexible packaging [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.smitherspira.com/resources/2015/september/insight-four-key-trends-driving-flexible-packaging>
3. Packaging: market and challenges in 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.all4pack.com/content/location/136757>
4. Офіційний сайт Державної служби статистики в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/>
6. Топ-10 продуктових мереж України за кількістю магазинів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rau.ua/uk/novyni/top-10-produktovyh-setej-2/>
7. Ecommerce in Europe to reach €509.9 billion in 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ecommercenews.eu/ecommerce-europe-reach-e509-9-billion-2016/>

References

1. Global Packaging Trends 2015 - Global Growth Markets for Packaging [Elektronnyy resurs]. - Rezhym dostupu: <http://pmmi.files.cms-plus.com/AnnualMeeting/2015/Margulies.pdf>
2. Insight: Four key trends driving flexible packaging [Elektronnyy resurs]. - Rezhym dostupu: <http://www.smitherspira.com/resources/2015/september/insight-four-key-trends-driving-flexible-packaging>
3. Packaging: market and challenges in 2016 [Elektronnyy resurs]. - Rezhym dostupu: <https://www.all4pack.com/content/location/136757>
4. Ofitsiyyny sayt derzhavnoyi sluzhby statystyky v Ukrayini [Elektronnyy resurs]. - Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Ofitsiyyny sayt derzhavnoyi fiskal'noyi sluzhby Ukrayiny [Elektronnyy resurs]. - Rezhym dostupu: <http://sfs.gov.ua/>
6. Top-10 produktovykh merezh Ukrayiny za kilkisty mahazyniv [Elektronnyy resurs]. - Rezhym dostupu: <https://rau.ua/uk/novyni/top-10-produktovyh-setej-2/>
7. Ecommerce in Europe to reach € 509.9 billion in 2016 [Elektronnyy resurs]. - Rezhym dostupu: <https://ecommercenews.eu/ecommerce-europe-reach-e509-9-billion-2016/>

Рецензія/Peer review : 12.12.2017

Надрукована/Printed : 07.02.2018

Рецензент: д.е.н., проф. Федорченко А.В.